

ZPRAVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz <http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/>

číslo 4/2010

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

Program „Bezpečný podnik“ a jeho přínos k systému řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Měl jsem to štěstí, že jsem se zúčastnil programu „Bezpečný podnik“ (dále jen „BP“) od jeho začátku a byl jsem při formování rozsahu a ověřování plnění požadavků u subjektů v působnosti Inspektorátu bezpečnosti práce a nyní Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně (dále jen „OIP“).

Na základě zkušeností z kontrol požadavků programu „BP“ se pokusím v krátkosti vyjádřit svůj pohled na přínosy programu „BP“.

Je to zejména prvotní povinnosti právního subjektu provést interní audit a hodnocení stavu systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“) v rozsahu požadavků programu „BP“, v případě zjištěných nedostatků provést nápravu a určit cíle pro další zlepšování.

Dále je to zaměření programu „BP“ především na prevenci s prioritou systematické identifikace a eliminace rizik a skoronehod na pracovištích.

Vzhledem k tomu, že program zahrnuje také zásadní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, požární ochrany, pracovních podmínek nebo zdravotní péče a systémové prvky týkající se prevence havárií, je možno program z pohledu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci považovat za komplexní a jinými dokumenty a systémovými normami nerealizovaný.

Splnil se předpoklad, že právní subjekt, který získal osvědčení „Bezpečný podnik“, požaduje a kontroluje systém BOZP u svých dodavatelů a jiných zainteresovaných stran.

Dalším přínosem programu „BP“ je povinnost neustálého zlepšování systému BOZP zajišťovaná mimo jiné vyhlášením projektů a miniprojektů ze všech oblastí a činností právním subjektem realizovaných.

V rámci kontrol prováděných OIP je zdůrazněna fyzická kontrola na jednotlivých pracovištích. Vzhledem k tomu, že tým inspektorů je sestaven ze zaměstnanců s každodenní praxí z oboru, je zaručena vysoká profesní úroveň probíhajících kontrol. Podotýkám, že veškeré činnosti prováděné zaměstnanci OIP při zavádění programu „BP“ v právním subjektu jsou ze strany OIP poskytovány zdarma.

Nepochybují o tom, že cílem právních subjektů je zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při práci svých zaměstnanců na nejvyšší úrovni a v souladu s požadavky naší legislativy a směrnicemi Evropské unie. Z výše uvedeného je zřejmé, že volba programu „BP“ je zaručeně správná.

Ing. Dušan Netopil, inspektor
Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský
kraj a Zlínský kraj

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP
zkrácen. Celý článek je k dispozici
na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

Poznatzky z kontrolní činnosti u dopravních firem v působnosti Oblastního inspektorátu práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj

Doprava patří trvale k nejrizikovějším oblastem s dlouhodobě vysokou četností pracovních úrazů s těžkým poškozením zdraví, v řadě případů pak končících úmrtím. Při nedodržování bezpečnostních předpisů zaměstnavateli nebo samotnými řidiči je rovněž ohrožena bezpečnost i ostatních účastníků v dopravě.

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce. Zajištění splnění tohoto ustanovení zákoníku práce spadá na dopravce provozující dopravu vlastní či tzv. vnitropodnikovou, ale také na dopravce provozující vnitrostátní nebo mezinárodní nákladní i osobní dopravu.

Z poznatků z kontrolní činnosti u dopravních firem v regionu Oblastního inspektorátu práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj (dále jen „OIP“) lze základní povinnosti v dopravě členit do několika částí:

1. Zajištění bezpečného provozu dopravních prostředků na účelových komunikacích a dalších pracovních plochách počínaje systémem řízení BOZP, technickým stavem prostředků a mechanismů, stavem účelových komunikací a komunikací pro pěší a pracovních ploch, organizací provozu a dodržováním pracovních postupů při manipulaci s materiálem.
2. Dodržování stanoveného pracovního režimu zaměstnanců (řidičů), nejen nákladní dopravy, ale také hromadné přepravy osob.
3. Zdravotní a odborná způsobilost zaměstnanců (řidičů).

Hlavní příčina nedostatků zjištěných při kontrolách v oblasti pracovního režimu řidičů spočívá v nedostatečném organizování a plánování práce řidičů zaměstnavatelem. Nejčastěji porušovaným předpisem v roce 2009 byl zákoník práce, a to v 70 % z celkových porušení, a zákon č. 309/2006 Sb. v 16 % z celkových porušení. Oproti roku 2009 jsme zaznamenali nárůst porušení nařízení vlády č. 589/2006 Sb.

Z mnoha nedostatků je nutno zdůraznit především ten nejzávažnější, tím je nedostatečné rozvržení pracovní doby v souladu s předpisy a s tím i přímo související nedodržování dob přestávek mezi směnami a přestávky v týdnu, překračování délky pracovní směny a další.

K velkému počtu zjištěných nedostatků přispívá nejen skutečnost, že zaměstnavatelé v mnoha případech nevedou či nedostatečně vedou evidenci odpracované doby, ale také fakt, že pouze u nepatrného zlomku kontrolovaných firem působí osoba zabývající se odborným řešením otázek týkajících se oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. U některých firem sice působí příslušný odborový orgán nebo rada zaměstnanců či zástupci pro oblast bezpečnosti práce a ochrany zdraví, avšak bez řádně odborně způsobilých osob. U ostatních – převážně malých a středních – firem osoby zabývající se odborným řešením otázek týkajících se oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nepůsobí vůbec.

Dalším negativním faktorem je častá neprofesionalita kmenových zaměstnanců, kumulace činností a velká fluktuace zaměstnanců. Nelze opomenout ani fakt, že prioritou zájmu firem v současné době je boj o přežití a oblast BOZP je někde v nižších patrech zájmu. Toto je bohužel odraz současné ekonomické situace.

Marek Ráb, inspektor
Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj

Zkušenosti a poznatky z kontrolní kampaně rychlých preventivních kontrol s úzkým tematickým zaměřením a následných kontrol prováděných Oblastním inspektorátem práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

V roce 2009 bylo v rámci preventivní kontrolní kampaně provedeno celkem 266 tzv. rychlých kontrol s omezeným zaměřením na vybraná porušování povinností zaměstnavatelů vycházejícím z analýzy podaných podnětů a výsledků kontrol provedených v letech 2007 a 2008, tj. v době účinnosti nového zákoníku práce. Do této kampaně byly zařazovány subjekty jednak na základě přijatých písemných podnětů ke kontrole a zejména pak na základě informací a poznatků z poradenské činnosti oblastního inspektorátu práce (dále „OIP“) i jednotlivých inspektorů – tzv. vnitřní podněty. Předmětem kontrol bylo vedení evidence pracovní doby a poskytování příplatků za práci v sobotu a v neděli (dále jen „sledované povinnosti“).

V rámci této kontrolní kampaně bylo porušení sledovaných povinností zjištěno celkem u 128 kontrolovaných osob. Protože se jednalo o preventivní akci, byla ukládána především opatření k odstranění nedostatků. Pokuty byly uloženy pouze v 19 nejzávažnějších případech. Kromě preventivního působení bylo totiž záměrem akce rovněž ověřit, nakolik je naše kontrolní činnost efektivní, tj. zda a v jaké míře je dosahováno jejího základního smyslu a cíle, kterým je odstranění zjištěných závadových stavů.

Z tohoto důvodu byly v roce 2010 prováděny kontroly následně zaměřené na plnění uložených opatření k odstranění sledovaných porušení. Do plánu následných kontrol bylo zahrnuto všech 128 zaměstnavatelů, u kterých bylo sledované porušení v rámci kampaně zjištěno, a dalších 17 zaměstnavatelů, u kterých bylo sledované porušení zjištěno v rámci jiných kontrol provedených mimo výše uvedenou kampaň. Celkem se tedy jednalo o 145 plánovaných následných kontrol, přičemž k datu 30. 9. 2010 jich bylo dokončeno 126.

Ze 126 dokončených následných kontrol nebylo v 53 případech zjištěno žádné porušení kontrolovaných povinností zaměstnavatele, v 73 případech sice bylo v protokolech kontrolní zjištění

konstatováno, avšak pouze u 9 kontrolovaných zaměstnavatelů se jednalo o zjištění porušení sledovaných povinností. U zbývajících 64 kontrolovaných osob se jednalo o jiná porušení, která nebyla v rámci úzce tematicky zaměřené kontrolní kampaně v roce 2009 sledována. Ve všech 9 případech byly za opakovaná zjištění a tedy neodstraněná porušení sledovaných povinností uloženy zaměstnavatelům pokuty v celkové výši 291.000,- Kč.

Z pohledu sledovaných porušení bylo tedy jejich opakované porušování zjištěno v 9 případech ze 126 následných kontrol, což představuje cca 7 % případů. Lze tedy tento výsledek z prováděných následných kontrol ve vztahu k sledovaným porušením interpretovat rovněž tak, že v cca 93 % sledovaných případů byl splněn hlavní cíl a účel kontrolní činnosti, neboť zde došlo k odstranění zjištěného protiprávního jednání zaměstnavatelů.

Jsme si vědomi, že se jednalo pouze o náš orientační průzkum na relativně malém vzorku kontrolovaných zaměstnavatelů, takže si nečiníme nárok na nějaké zevšeobecňování ve smyslu obecnějších úvah o celkové 93% účinnosti našich kontrol. Na druhé straně však, pokud se týká celkové efektivnosti kontrolní činnosti, je takový ukazatel podstatně zajímavější než obvykle uváděné líbivé údaje o počtech vyřízených podnětů, o počtech provedených kontrol a celkových sumách uložených pokut.

Je-li hlavním smyslem a cílem kontrolní činnosti skutečně náprava stavu, pak je provádění a vyhodnocování následných kontrol patrně jediným způsobem, jak lze naplňování tohoto cíle měřit a vyhodnocovat.

Ing. Miroslav Zemandl,
vedoucí odboru pracovních vztahů a podmínek
Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

Nová internetová prezentace Státního úřadu inspekce práce

Na přelomu září a října 2010 byla spuštěna nová verze internetových stránek Státního úřadu inspekce práce (dále „SÚIP“).

Předchozí verze stránek zastarala a neodpovídala současným nárokům na vzhled a technickou úroveň, byla také náročná na správu aplikace. Proto jsme se rozhodli vytvořit nový vzhled s modernější grafikou a využít tuto změnu také k výměně publikačního systému.

Cílem obsahu internetových stránek je seznámit širokou veřejnost s činností SÚIP a oblastních inspektorátů práce jako orgánů státní správy, jejichž hlavním úkolem je kontrola dodržování povinností plynoucích z pracovněprávních předpisů, včetně předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

Stránky obsahují většinu informací z předchozího webu doplněných o nejnovější aktuality. V horní části úvodní strany je umístěna interaktivní mapa České republiky s vyznačením územní působnosti jednotlivých oblastních inspektorátů práce, zvýrazněná oblast je zároveň odkazem do části webu věnované příslušnému oblastnímu inspektorátu, případně odkazem na hlavní stránku SÚIP v Opavě. Názvy samotných rubrik jsme upravili a obsahově zpřehlednili, některé rubriky jsou zde vytvořeny zcela nově. Každý z oblastních inspektorátů má svou vlastní webovou stránku, zveřejňování informací je v kompetenci každého inspektorátu a probíhá prostřednictvím odboru informatiky v Opavě.

Na webových stránkách SÚIP jsou zve-

řejňovány informace související s výkonem státní správy tak, aby se s nimi v nezbytném rozsahu mohly seznámit i osoby se zdravotním postižením. Způsob uveřejňovaných informací se snaží maximálním způsobem vyhovět požadavkům kladeným vyhláškou č. 64/2008 Sb., o formě uveřejňovaných informací souvisejících s výkonem veřejné správy prostřednictvím webových stránek pro osoby se zdravotním postižením (vyhláška o přístupnosti). Veškeré texty týkající se obsahu stránek jsou definovány v relativních jednotkách a je možno libovolně upravovat jejich velikost pomocí standardních nástrojů internetového prohlížeče (Ctrl + posun kolečkem myši v Internet Exploreru a Mozilla Firefoxu).

Na webu SÚIP jsou některé informace dostupné v jiné než textové či hyper-textové formě. Důvodem je skutečnost, že tyto dokumenty jsou příliš rozsáhlé a je vhodnější jejich stažení. Dokumenty zveřejněné na stránkách lze zobrazit v programovém vybavení, které je možné zdarma stáhnout z internetových stránek a nainstalovat na počítač.

Jedná se o tyto formáty a zdarma dostupné programy k jejich zobrazení:

- doc, docx – Microsoft Word Viewer nebo kancelářský balík Open Office,
- ppt, pptx – Microsoft PowerPoint Viewer nebo kancelářský balík Open Office,
- xls, xlsx – Microsoft Excel Viewer nebo kancelářský balík Open Office (<http://office.microsoft.com>, <http://www.openoffice.cz/>),

- pdf – Adobe Reader (<http://www.adobe.com/cz/>).

Opakující se obsah je možné přeskočit pomocí speciálních odkazů. Tyto odkazy jsou pomocí kaskádových stylů skryté, avšak zobrazí se při procházení nabídky pomocí klávesnice (TAB). Všechny stránky jsou tisknutelné bez jakýchkoliv omezení standardními prostředky internetového prohlížeče (standardně ikona tiskárny v navigační liště prohlížeče nebo přes menu Soubor – Tisk).

Budeme rádi, když Vás internet SÚIP zaujme a naleznete zde potřebné informace.

Petra Vavrečková,
odbor informatiky
Státní úřad inspekce práce

BEZPEČNÝ PODNIK

Osvědčení „Bezpečný podnik“
aktuálně získaly tyto firmy
(slavnostní předání 19.10.2010)

- SYNER, s.r.o.
- Eiffage Construction Česká republika, s.r.o.
- BETONOVÉ STAVBY – GROUP, s.r.o.
- PREdistribuce, a.s.
- Pražská energetika, a.s.
- Alpiq Generation (CZ) s.r.o.
- Kovohutě Příbram nástupnická, a.s.
- KOMAS, spol. s r.o.
- ČEZ, a. s.
- ČEZ Distribuční služby, s.r.o.
- HOLLANDIA Karlovy Vary, a.s.
- Elektrárna Chvaletice a.s.

www.suip.cz

Vítězové národního kola programu Správná praxe

v rámci celoevropské kampaně Zdravé pracoviště 2010 – 2011 zaměřené na bezpečnost práce při údržbě, kterou pořádá Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci

Dne 19. října 2010 proběhlo v Kaiserštejnském paláci v Praze slavnostní předání cen za „Správnou praxi“ třem vítězným projektům i dalším sedmi podnikům, které se zapojily do národního kola tohoto programu v rámci Evropské kampaně za bezpečnost práce při údržbě. Ceny předali ministr práce a sociálních věcí Dr. Ing. Jaromír Drábek a generální inspektor Státního úřadu inspekce práce Mgr. Ing. Rudolf Hahn. Dva vítězné projekty byly odeslány do mezinárodního kola, jehož vyhodnocení proběhne v únoru 2011 ve španělském Bilbau, sídle agentury.

Oceněné podniky se touto aktivitou připojily k těm společnostem v České republice, které dlouhodobě úspěšně usilují o snižování pracovních rizik a pojmají oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci svých zaměstnanců jako jednu z priorit řízení. Trvalá péče a pozornost věnovaná této oblasti je výrazem vysoké podnikatelské kultury v podniku. Zkušenosti získané v programu „Správná praxe“ se pro oceněné podniky stanou do budoucna nejen úspěšným vkladem pro rozvoj podniku, ale současně i významnou inspirací a podnětem pro společnosti další.

Další informace o kampani jsou k dispozici na internetové stránce českého Focal Pointu http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/good_practice.

Podniky oceněné v národním kole programu SPRÁVNÁ PRAXE

Na prvních třech místech se umístily:

1.	BIS Czech s.r.o., Pardubice
2.	ČEZ a.s., Jaderná elektrárna Temelín
3.	KOVOKON Popovice s.r.o.

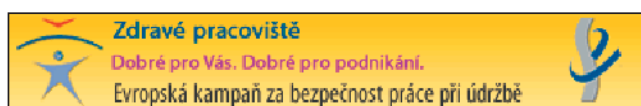
Ostatní úspěšně předložené projekty (v abecedním pořadí):

ArcelorMittal Ostrava a.s.
CENTROPEN, a.s., Dačice
Hettich ČR k.s., Žďár nad Sázavou
JIPOCAR Logistic, s.r.o., Jihlava
Plzeňská teplotárenská, a.s.
Telčská strojírenská, a.s.
Teva Czech Industries s.r.o., Opava

Hana Hlavičková
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.

Vážení čtenáři,
přejeme Vám do nadcházejícího roku
hodně zdraví, spokojenosti
a osobních i pracovních úspěchů!

Potřeba vzdělávání v oblasti identifikace a hodnocení rizik při nakládání s chemickými látkami

V polovině října roku 2010 bylo podle údajů Chemical Abstract Service (CAS) známo přes 55 milionů chemických látek, z toho dosažitelných je přes 43 milionů a regulováno více než 248 tisíc. Velké množství používaných chemických látek a jejich směsí zvyšuje riziko úniku do okolí s možnými nežádoucími následky a dopady, jako jsou například požáry, výbuchy, toxické působení, nežádoucí reakce s jinými látkami.

V závislosti na profesi a pracovním zařazení je třeba mít určité znalosti o chemických látkách, jejich vlastnostech a rizicích z toho vyplývajících. Analýza a hodnocení rizik v BOZP a v prevenci závažných havárií řeší otázky: **Co se může špatného stát? Jaké jsou následky a dopady nežádoucí události? Jsou tyto dopady přijatelné? Jsou bezpečnostní opatření přiměřená zjištěnému nebezpečí?**

Současnost – legislativa REACH a CLP, vývoj v oblasti emisí, energií, postupující globalizace, tlak na chemický průmysl aj. – je stále náročnější a je mnohdy obtížné se v celé oblasti orientovat. Je třeba neustále doplňovat své znalosti, a to na všech úrovních a ve všech funkcích. Tento velmi stručný příspěvek se zaměřuje na jednotlivce, který si potřebuje a chce doplnit samostudiem znalosti v oblasti rizik při nakládání s chemickými látkami.

1. Základní právní rámec a některé předpisy

Základní informace poskytují webové stránky MŽP [1] a [2], je možné využít Věstník MŽP [3], časopis Bezpečnost a hygiena práce [4]. Další informace je možné najít na webových stránkách VÚBP, v. v. i. [5] a [6] a jiných stránkách na internetu.

2. Disciplíny, které tvoří základ bezpečnostního inženýrství

Jedná se o určité znalosti z matematiky, fyziky, obecné chemie, chemie a technologie materiálů, fyzikální chemie, chemického inženýrství, ekologie, toxikologie, systémů spolehlivosti, systémů řízení a dalších disciplín. V aplikované části se pak jedná o BOZP, prevenci závažných havárií, požární ochranu, havarijní a územní plánování aj., z nichž každá oblast má své specifikum. Základy některých disciplín lze najít na internetu, buď v různých encyklopediích [7], webových stránkách škol, jako jsou např. elektronické pomůcky pro studenty [8] a [9], v knihách v tematicky zaměřených řadách, jako např. Edice SPBI Spektrum [10] nebo v jiných knihách viz [11], [12], [13], [14].

3. Identifikace a hodnocení rizik při nakládání s chemickými látkami

Základem je materiálová bilance systému s chemickými látkami, poznání jejich vlastností a chování v tomto systému a také jejich chování při úniku do okolí. Pro zjištění vlastností lze využít bezpečnostní listy, popř. volně dostupné databáze [15]. Dále je nutná znalost chemismu prováděných operací nebo způsobu nakládání a znalost okolí, ve kterém je studovaný systém umístěn.

Riziko je obecně pravděpodobnost výskytu nežádoucí události s nežádoucími následky. Proto musíme nejprve provést identifikaci nebezpečí. Jedná se o identifikaci typu a vlastností škodlivých účinků chemické látky. Následuje analýza rizika, která analyzuje možné nebezpečí při určité činnosti, v určitém systému a stanovených scénářích nežádoucích událostí. Stanoví pravděpodobnosti a míru následků/dopadů, a tak zjistí míru rizika pro stanovené příjemce. Tyto výsledky se použijí pro hodnocení rizika porovnáním s cílovým rizikem a dále pro řízení rizika.

Hloubka studie by měla být úměrná riziku, které nakládání s nebezpečnými látkami v příslušném systému a oboru představuje. Podle toho se volí vhodně kombinované metody. Lze použít i řadu příruček, jako např. pro hodnocení rizika na pracovišti [16], [17]. Pro oblast prevence závažných havárií existují metodické pokyny MŽP [18] a další pomocné materiály, jako např. metodika [19]. Při určité zkušenosti lze pomocí vyhledávače Google na internetu najít mnoho informací k danému tématu.

Zpracovatelé analýz a hodnocení rizika musí průběžně sledovat vývoj v oboru a doplňovat si své znalosti, a je žádoucí, aby i management

firmy i správní úřady měly potřebné znalosti z této oblasti. Snížení úrovně prevence nežádoucích událostí si nemůže nikdo dovolit, neplatí, že „kdo nic nedělá, nic nezkaží“.

Zdroje informací:

- [1] Právní předpisy v oblasti chemických látek. MŽP. Dostupné na: < http://www.mzp.cz/cz/pravni_predpisy_chemicke_latky >
- [2] Právní rámec prevence závažných havárií [online]. MŽP. Dostupné na: < http://www.mzp.cz/cz/pravni_ramec_havarii >
- [3] Seznam platných právních předpisů, resortních předpisů, metodických pokynů, návodů a sdělení platných v resortu životního prostředí ke dni 1. ledna 2010. Věstník MŽP. Ročník XX. Leden 2010. Částka 1. Dostupné na: < [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/B93499B67DA7BF6DC12576B6005A67E0/\\$file/OVV-Vestnik_1_2010-20100121.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/B93499B67DA7BF6DC12576B6005A67E0/$file/OVV-Vestnik_1_2010-20100121.pdf) >
- [4] Přehled základních právních a ostatních předpisů vztahujících se nejen k problematice BOZP. Bezpečnost a hygiena práce, č. 13 (2009) a č. 1 (2010)
- [5] Oborový portál BOZPinfo. Dostupné na: < <http://www.bozpinfo.cz> >
- [6] Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti (JOSRA). Dostupné na: < <http://www.bozpinfo.cz/josra/> >
- [7] Wikipedie. Dostupné na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana >
- [8] Portál ESO (Elektronické studijní obory). Dostupné na: < <http://eso.vscht.cz/> >
- [9] Studijní materiály FBI VŠB, TU Ostrava. Dostupné na: < <http://www.fbi.vsb.cz/okruhy/studium/podklady-ke-studiu/studijni-materialy> >
- [10] Edice SPBI Spektrum, Ostrava. Dostupné na: < <http://www.spbi.cz> >
- [11] Literatura, informace. OPPZH, VÚBP, Praha. Dostupné na: < <http://www.vubp.cz/index.php/literatura-informace> >
- [12] Prevence nehod a havárií. 2. díly. Skřehot P. a kol.: VÚBP, v.v.i. & T-SOFT a.s., ISBN 978-80-86973-70-8
- [13] Prevence rizik. Paleček M. a kol. Skriptum VŠE, Fakulta podnikohospodářská, Praha 2006, ISBN 80-245-1117-7; lze objednat na: < <http://www.bozpinfo.cz/eshop-zbozi.html?zbozi=100965> >
- [14] Nebezpečné chemické látky a chemické přípravky a průmyslové nehody. Procházková D., Bumba J., Sluka V., Šesták B. Skriptum Policejní akademie České republiky, Katedra krizového řízení, Praha 2008, ISBN 978-80-7251-275-1
- [15] Příklady databází: Databáze CAMEO. Dostupné na: < <http://cameochemicals.noaa.gov/search/simple> >. Databáze GESTIS. Dostupné na: < <http://www.dguv.de/ifa/de/gestis/stoffdb/index.jsp> >. Databáze TOXNET. Dostupné na: < <http://toxnet.nlm.nih.gov/cgi-bin/sis/htmlgen?HSDB> >
- [16] Prevence pracovních rizik. 4. díly. Dostupné na: < <http://www.vubp.cz/index.php/prevence-pracovnich-rizik> >
- [17] Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je věcí každého z nás. Nástroj pro hodnocení rizik. Dostupné na: < <http://osha.europa.eu/cs/publications/other/rat2007> >
- [18] Metodické pokyny odboru environmentálních rizik MŽP. Dostupné na: < http://www.mzp.cz/cz/metodicke_pokyny_odboru_enviro_rizik >
- [19] Postupy a metodiky analýz a hodnocení rizik pro účely zákona o prevenci závažných havárií. Dostupné na: < <http://www.vubp.cz/index.php/metodiky> >

Ing. Vilém Sluka

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.